

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1433/03

בפני: כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד השופטת אי פרוקצ'יה
כבוד השופט ס' גיבראן

העותרות: 1. סבטלנה בחטין
2. זהבה אלקרט
3. עמותת איתך - משפטניות למען צדק חברתי
4. אב"י - האגודה הבינלאומית לזכויות הילד

נגד

המשיבים: 1. שר האוצר
2. המוסד לביטוח לאומי

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: ל' בתשרי התשס"ט (29.10.2008)

בשם העותרות 1-3: עו"ד קרן שמש-פרלמוטר

בשם העותרת 4: עו"ד דנה פריבך-חפץ

בשם המשיבים: עו"ד חני אופק

פסק-דין

הנשיאה ד' ביניש:

מלכתחילה הוגשה עתירה זו כעתירה חוקתית, והופנתה כנגד הוראות חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003), התשס"ב-2002, אשר תיקן את חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, באופן שביטל את הפטור ממבחן תעסוקה לאמהות ולהורים יחידים לילדים מעל לגיל שנתיים.

מאז הוגשה בשנת 2003, קיימנו בעתירה מספר רב של דיונים, ואף ניתן בה צו על תנאי. המדינה הגישה את תשובתה המפורטת לצו על תנאי ביום 25.1.2006. לאחר שמיעת טענות הצדדים, ולאחר שהונהגו שינויים ותיקונים שערכה המדינה הן בפרקטיקה והן בנוהל המתייחס לטיפול בנושא השמה לעבודה של הורים יחידים ולתנאים המוקדמים למתן פטור ממבחן תעסוקה; ולאחר שבמהלך הדיונים התגבשו הפלוגתאות בין הצדדים, תוקנה העתירה. ביום 18.6.2007, הגישו המשיבים את תגובתם לעתירה המתוקנת, בה התייחסו, בין השאר, לאופן היישום בפועל של הנוהל האמור. בעקבות הגשת העתירה המתוקנת ניתנו החלטותינו מיום 1.11.2007, בהן נקבע כי נדון בהיבט המנהלי של העתירה ולא בהיבט החוקתי, וכי הדיון בעתירה המתוקנת יתקיים כאילו ניתן בה צו על תנאי. כמו כן, בתום הדיונים וחילופי הדברים, נתבקשו המשיבים לבדוק אם יש נכונות לתקן את הנוהל שגובש והובא לביקורתנו.

ביום 31.3.2008 הוגש נוסח של נוהל מתוקן. כעולה מתגובת המשיבים לעתירה המתוקנת מיום 18.6.2007, התברר כי כחלק מתהליך הקליטה בלשכות שירות התעסוקה, ייערך ראיון תעסוקתי, אשר יכלול ניסיון לזיהוי קשיים בשילוב בעבודה, הנובעים מהצורך במציאת סידורי השגחה לילדים. כן עולה מהנוהל כי אם ימצאו קשיים כאמור, יינתן ייעוץ לפתרונם. כמו כן, נקבע בנוהל, כי אם ימצא כי להורה יחיד יש קושי אובייקטיבי במציאת סידורי השגחה לילדיו בשעות העבודה, יהווה הדבר אחד השיקולים במעריך השיקולים אותם ישקול פקיד ההשמה לצורך קביעת עבודה מתאימה לדורש העבודה. בדיון הנוסף שקיימנו ביום 29.10.2008 הודיעו באות-כוח העותרות כי בעיקרו מקובל עליהן הנוהל במתכונתו החדשה, בכפוף למספר תיקונים שהעותרות ייחסו להם חשיבות, ובצדק. בדיון האחרון שנערך התברר כי המגעים בין העותרות למשיבים נשאו פרי, והמשיבים אף נכונו לקבל בהסכמה את הערות בית המשפט לגבי הנוהל שהציגו. על יסוד הנוהל שגובש, כפי שהודע עליו בתגובת המשיבים לעתירה המתוקנת מיום 18.6.2007 ובהודעת המשיבים מיום 31.3.2008, וכפי שתוקן בהסכמה והודע לנו ביום 30.10.2008, הודיעו באות כוח העותרות כי הגיעו להסכמה לפיה לנוהל שירות התעסוקה "השמה לעבודה מתאימה ורישום סירוב – להורים יחידים" תתווסף הפסקה הבאה:

"במסגרת הראיון התעסוקתי, אשר כולל שאלות לזיהוי קשיים בשילוב בעבודה הנובעים מהצורך במציאת סידורי השגחה לילדים – היה ונמצאו כי ישנם קשיים כאמור, יינתן, במסגרת זאת, ייעוץ למציאת פתרונות. ראו נהלי משרד התמ"ת לעניין תוכניות סיוע להורים יחידים. אם נמצא, על סמך נתונים אובייקטיביים, כי להורה יחיד יש קושי אובייקטיבי במציאת סידורי

השגחה סבירים לילדיו, תיקבע עבודה מתאימה לאור
הקושי האובייקטיבי האמור.

על רקע האמור לעיל, אנו נותנים להסכמה זו תוקף של פסק דין והנוהל המחייב בהתאם
לאמור יהיה כפי שהודיעה המדינה ביום 18.6.2007 וביום 31.3.2008, ותוקן ביום
30.10.2008. בהתאם לפסק דיננו זה, ניתן לקבוע כי העתירה מוצתה.

לפיכך, ובכפיפות לאמור לעיל, העתירה נדחית באשר לסעד העיקרי ומתקבלת
באשר לנוהל שהוצג.

ניתן היום, ה' בחשוון התשס"ט (03.11.2008).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ה נ ש י א ה